

5.7 LOKALNE PASME IN SORTE (LOPS)

Namen intervencije LOPS je ohranjanje genskih virov s spodbujanjem KMG k reji lokalnih pasem domačih živali, ki jim grozi prenehanje reje, in pridelavi lokalnih sort, ki jim grozi genska erozija.

Intervencija LOPS vključuje dve operaciji:

- LO.1 Lokalne pasme (operacija PAS);
- LO.2 Lokalne sorte (operacija SOR).

Vstop v intervencijo LOPS je mogoč v letih 2024–2025. **Obveznost izvajanja pri vstopu v letu 2024 traja 5 let, pri vstopu v letu 2025 pa 4 leta**, pri čemer so odstopanja od te obveznosti dovoljena le v nekaterih primerih pod določenimi pogoji (višja sila ali izjemne okoliščine, prenos KMG, ...). Obveznost izvajanja traja celotno koledarsko leto. Med trajanjem obveznosti se pri operaciji PAS lahko zamenjajo lokalne pasme znotraj posamezne vrste domačih živali in pri operaciji SOR vrste in lokalne sorte kmetijskih rastlin v tekočem letu in med leti. Pod določenimi pogoji se dopušča nadomestitev živali, zmanjšanje števila živali in premike živali.

Poleg zahtev za posamezno operacijo mora upravičenec pri intervenciji LOPS izpolnjevati tudi naslednje **pogoje upravičenosti**:

- KMG mora biti vpisano v RKG;
- imeti mora najmanj 1 ha kmetijskih površin;
- v obdobju trajanja obveznosti mora opraviti najmanj 15 ur usposabljanja pri petletni obveznosti ali 12 ur pri štiriletni obveznosti, pri čemer mora v prvih 3 letih trajanja obveznosti opraviti najmanj 9 ur usposabljanja
- imeti mora izdelano analizo tal in gnojilni načrt (kot je opisano v poglavju o KOPOP), razen če je vključen le v izvajanje operacije PAS oz. SOR, ali če je hkrati vključen v izvajanje operacije PAS in operacije VTSA ali operacije SOR in operacije VTSA ali operacije PAS in operacije SOR;
- v obdobju trajanja obveznosti mora nepretrgoma in sproti voditi evidence o delovnih opravilih, ki se izvajajo pri operaciji SOR (na način kot je opisano v uvodnem delu poglavja 5.3.), in sicer za njivske površine, hmeljišča, intenzivne sadovnjake in oljčnike, vinograde in visokodebelne travniške sadovnjake, vključno z evidenco uporabe organskih in mineralnih gnojil, evidenco uporabe FFS.

5.7.1 Operacija lokalne pasme (PAS)

Operacija PAS se izvaja za naslednje vrste lokalnih pasem domačih živali:

1. avtohtone pasme domačih živali:
  - govedo: cikasto govedo, istrsko govedo,
  - konji: bosanski planinski konj, lipicanski konj, posavski konj, slovenski hladnokrvni konj,
  - prašiči: krškopoljski prašič,
  - ovce: belokranjska pramenka, bovška ovca, istrska pramenka – istrijanka, jezersko-solčavska ovca, oplemenjena jezersko-solčavska ovca,
  - koze: drežniška koza,
  - kokoši: štajerska kokoš;
2. tradicionalne pasme domačih živali:
  - konji: ljutomerski kasač, haflinški konj,
  - prašiči: slovenski landrace – linija 11, slovenski landrace – linija 55, slovenski veliki beli prašič,
  - koze: slovenska sanska koza, slovenska srnasta koza,
  - kokoši: slovenska grahasta kokoš, slovenska srebrna kokoš, slovenska rjava kokoš, slovenska pozno operjena kokoš.

Živali avtohtonih in tradicionalnih pasem morajo biti vpisane v izvorno rodovniško knjigo, rodovniško knjigo oz. registre ali evidence porekel.

Upravičenec mora v izvajanje operacije PAS vključiti pri pasmah:

- belokranjska pramenka, istrska pramenka, drežniška koza najmanj 3 živali;
- kokoši najmanj 30 živali;
- ostalih vrst živali najmanj 1 GVŽ.

Plačilo za izvajanje operacije PAS se lahko uveljavlja le za avtohtone in tradicionalne pasme domačih živali, ki so vpisane v izvorno rodovniško knjigo, rodovniško knjigo oz. registre ali evidence porekel.

Za plačilo se za preračun števila živali v GVŽ uporabljajo koeficienti iz priloge Izvedbene uredbe 2021/2290/EU. Za plemenske merjasce in konje, mlajše od šestih mesecev, se v skladu s SN 2023–2027 uporablja koeficient 0,4.

Letno plačilo za izvajanje operacije PAS znaša za:

- avtohtone pasme domačih živali: **168,79 EUR/GVŽ**;
- tradicionalne pasme domačih živali člana **112,52 EUR/GVŽ**.

Do plačil so pri pasmah ovc in koz upravičene tudi živali, ki so mlajše od enega leta.

5.7.2 Lokalne sorte (SOR)

Za operacijo SOR velja, da:

- se izvaja za lokalne sorte poljščin, krmnih rastlin, trav, oljnic in predivnic, zelenjadnic, hmelja, sadnih rastlin in vinske trte iz priloge 3 Uredbe SN 2023–2027;
- se mora vsako leto izvajati na delu površin, lahko na delu GERK;
- se lokacija izvajanja zahteve v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja;
- se izvaja na območju celotne Republike Slovenije;
- obtežba z živino ni relevantna;
- se izvaja na GERK z vrstami rabe, določenimi v šifrantu vrst oz. skupin kmetijskih rastlin in pomoči;
- najmanjša površina kmetijske parcele za izvajanje operacije iz SOR je 0,1 ha, na KMG pa mora biti v operacijo SOR vključenih najmanj 0,3 ha kmetijskih površin;
- se za gojenje lokalnih sort konoplje oziroma maka, ki se šteje za lokalno sorto, zahteva dovoljenje v skladu s pravilnikom, ki ureja pogoje za pridobitev dovoljenja za gojenje konoplje in maka.
- Upravičenec mora zagotoviti, da vsako leto na najmanj 50 % površin, vključenih v obveznost, uporabi uradno potrjeno seme oz. razmnoževalni in sadilni material.

Upravičenec mora na KMG hraniti račune o nakupu semena in sadik lokalnih sort kmetijskih rastlin in uradne etikete ali etikete oziroma potrdila dobavitelja, s katerimi so opremljena ta semena oz. sadike ob nakupu. Računov o nakupu semena lokalnih sort kmetijskih rastlin ni treba hraniti upravičencu, ki je hkrati dobavitelj tega semena. Upravičenec lahko vzgoji sadiko iz kupljenega semena, za katerega mora na KMG hraniti račun in etiketo.

V tekočem letu se na isti površini GERK plačilo za operacijo SOR lahko uveljavlja le za glavni ali prezimni ali neprezimni posevek.

Pri operaciji SOR mora biti kmetijska rastlina lokalne sorte prisotna od 15. avgusta do najmanj 15. oktobra tekočega leta za neprezimne posevke.

Za enoletne prezimne posevke lokalnih sort se plačilo za isto kmetijsko rastlino lahko pridobi samo enkrat.

Upravičenec se lahko zaradi sprememb odloči za izstop od izvajanja obveznosti, prevzetih v letu 2023, ali pa jih nadaljuje pod spremenjenimi pogoji.

Letno plačilo za izvajanje operacije SOR znaša **154,36 EUR/ha**.